

Leszek Kołakowski Krisztus-esszéje

FEUILLETON - LXII. évfolyam, 19. szám, 2018. május 11.

Ma már nehezen elképzelhető, de volt olyan időszak, amikor a kommunista diktatúra liberális ellenzéke nem a keresztény terror ellen kötött antifasiszta szövetséget a nómenklatúra prominens képviselőivel, akiken letörölhetetlen nyomot hagyott a mozgalmi élet idiotizmusa, hanem az üldözött egyház mellé állt, legalábbis Lengyelországban. Bármilyen logikusnak látszott is ez a szövetség, nyilván mindkét fél részéről alkalmazkodást követelt. Máig érvényes tanulságokkal szolgál az, hogy annak idején sikerült felülemelkedni az ellentéteken.

Nem csak megtért bűnösként léphetett a templomba a baloldali értelmiség. Olyan félként fogadták a katolikusok, amellyel közös társadalmi felelősséget vállalnak. Mindez nagyjából egy évtizedig tartott, a kezdetét 1977-re teszik, ekkor jelent meg Adam Michnik *Egyház, baloldal, dialógus* című könyve, a végét pedig a szerző *Gond* című cikke jelzi. Akkor kezdődött a jövő, alig néhány évvel Popiełuszko atya meggyilkolása után. Amikor a szövetség megkötetett, ép elméjű és erkölcsi érzékű ember már nem bízhatott a kommunistákban, hisz az ezt megelőző évtizedben minden civilizációs normát megszegett a hatalom. Nyomorba döntötte a társadalmat, elűldözte a megmaradt zsidó közösség nagy részét (a hadseregben maga Jaruzelski tábornok irányította a faji szelekciót), csapatokat küldött Csehszlovákiába, lövetett a munkásokra, alkotmányba akarta iktatni pártja vezető szerepét, valamint a Szovjetunióhoz és a kommunista országokhoz fűződő „megszakíthatatlan baráti kapcsolatot”.